

EL LLENGUATGE

Medieval

Encara hi ha qui continua creient que en català s'ha de dir «mitgeval» i no *medieval*, sempre, cal suposar, basant-se en la idea que si en català diem *edat mitjana* (i, encara més, considerem que molts diuen *edat mitja*), la forma de l'adjectiu relatiu a aquesta edat ha d'ésser necessàriament «mitgeval», contràriament al castellà en què és lògic que es digui «medieval» puix que aquesta edat és anomenada «edad media». Ara darrerament, efectivament, hem vist escrita aquesta forma, «mitgeval», en diversos textos que hem tingut ocasió de llegir, fins i tot en un de caràcter erudit en què, a més, apareix amb la grafia «mitjeval», que constitueix una clara inobservança d'una de les normes elementals de la nostra ortografia (ús de *j* en lloc de *g* davant una *e*).

Tanmateix, l'existència de formes llatinitzants o pseudo-derivats en la nostra llengua, que solen diferir, per tant, de la forma dels mots populars o hereditaris amb els quals es relacionen etimològicament, és un fet ben conegut i divulgat: un bon nombre d'adjectius acabats en *-al* són llatinismes, com *filial*, *cerebral*, *lingual*, *labial*, *bucal*, *pluvial*, *legal*, *anual*, *mensual*, etc., que presenten una forma més o menys discrepant del nom corresponent, quan aquest és un mot d'origen popular: *fill*, *cervell*, *llengua*, etc. Pel que fa a «mitgeval» (o «mitjeval») i *medieval*, ja Pompeu Fabra, en una de les seves «Converses filològiques», va aduir les raons per què calia decidir-se per aquesta darrera forma i rebutjar

la primera: «No; no és millor *mig-eval* que *medieval*. Fixeu-vos que no és solament el castellà que diu *medieval* (on hom podria veure un primer component tret de l'adjectiu castellà *medio*): el francès diu *médiéval*, l'anglès *medieval*. El primer element d'aquests compostos és l'adjectiu llatí *medius*, reduït a *medi*. En tractar de formar un compost amb el nom llatí *evalis*, era natural que es recorregués, per al primer component, a un altre mot llatí, i d'ací *medieval* (no, en català, *mig-eval*, ni en francès *mi-eval*»).

Si Fabra dedicava una de les seves converses a aquest tema és perquè hi havia qui defensava «mitgeval» i combatia *medieval*. Però després de bones raons, no s'estava de dir: «¿Creu hom que fou a la babalà que en el Diccionari Ortogràfic s'inclougué *medieval* i no *migeval*...?» Avui s'hi podria afegir, ... i en el Diccionari General, i a la Gran Enciclopèdia, etc.

Albert Jané